

Nyhetsbrev fra Attac Norge November 2008

1. Fra krisetid til nye alternativer
2. Julegavetips
3. Studenter i Oslo kritiserer Coca Cola
4. Publikumsrekord på Globaliseringskonferansen
5. Overkjøring på overkjøring
6. Bare samarbeid kan løse krisen
7. Ny bokutgivelse: Dårlig medisin
8. Aktivitetskalender

1. Fra krisetid til nye alternativer

Susan George, ærespresident i Attac Frankrike og styreleder for Transnational Institute deltar mandag 1. desember i debatt om finanskrisen på Litteraturhuset kl 11.00-13.00.

Dagens finanskriser er ikke den eneste krisen som herjer verden. Den er tett knyttet til økende priser på mat og energi, til fattigdom og ulikehet, og klimaendringer og global oppvarming. Det finnes en utvei: Susan George vil forklare hvordan disse sammensatte krisene gir oss en mulighet til å skape en mer rettferdig og bærekraftig verden.

Susan George (født 1934) er statsviter, aktivist og forfatter av mer enn et dusin bøker. Hun er styreleder for Transnational Institute og ærespresident av Attac Frankrike. Hun ble født i USA, men har bodd i Frankrike i mange år og er fransk statsborger.

Attac Norge arrangerer høsten 2008 en seminarrekke om demokratisk kontroll over finansmarkedene.

Attac så dagens lys i kjølvannet av en verdensomspennende finanskriser. Som ei ensom, men klar stemme har Attac siden forsøkt å vise verden at det finnes måter å regulere finansmarkedene på. Dette er nå ti år siden, og verden står overfor en ny finanskriser. Det er på tide å fornye debatten, finne nye virkemidler og få flere med i kampen om demokratisk kontroll over finansmarkedene.

Aktører i finansmarkedene står i dag fritt til å operere som de selv vil. Her ligger mye av forklaringa til hvorfor disse aktørene samla sett på mange måter har blitt en maktfaktor i samfunnet. I dette kontrollvakuemet har banker og meglere fått mulighet til å utvikle kompliserte finansielle redskaper. Terra-skandalen fikk fram det absurde i at heller ikke meklerne forsto produkta de solgte. Resultatet var enorme økonomiske tap for flere kommuner. Industrieland kan likevel i større grad enn fattige land takle svinginger og kriser i valuta- og finansmarkedene. Utviklingsland kan i verste fall bli satt tiår tilbake i utvikling.

Vi er inne i en vond sirkel – et større og stadig mer komplisert finansmarked har gjort sivilsamfunnet stadig mer maktesløst. Kanskje er det frykten for at vi ikke forstår hva som skjer som har hindra oss i å ta til motmæle. Men nettopp derfor er det viktig at vi kommer på banen. Kan vi godta at et system som nesten ingen forstår, kan ha så stor makt? Kan vi godta et system der all risikoen blir tatt av menigmann i nedgangstidene, mens profitten i oppgangstider er samla på få hender?

Debatten er en del av Attac Norges seminarrekke om finanskrisa for å finne løsninger som gir en mer demokratisk kontroll over de globale finansmarkedene.

2. Julegavetips

Vi gir deg spesialpris på boka **"Økonomisk Apartheid"**, som nå koster 100 kroner. Dette er Attacs bok om hvordan noen stadig blir fattigere og andre rikere og rikere. Vi kjøper rettferdig kaffe. Vi betaler velmente medlemskap og gir til TV-aksjonen år etter år. Den globale uretten består. Forstår vi hvorfor? Strømmer verdiene fortsatt vekk fra menneskene som trenger dem mest? Hvilke mekanismer skaper – mot vår vilje – et globalt, økonomisk apartheid?

Denne boken gir deg

- fakta om nyliberalismen
- forståelige forklaringer
- fortellingen om Attac.

"Dagens prosjekter – som FNs Tusenårs mål – legger mer vekt på å behandle symptomene på fattigdom enn å angripe årsakene"

Fra Erik S. Reinerts bidrag i denne boken

"Motmakt i krisetid", Dette er en samling av artikler skrevet av Attacere i løpet av 2008. Artiklene tar for seg: Demokratisk kontroll over finansmarkedene, oljeformueforvaltning, Retten til medisin, Handel og investeringer og markedsrett og motmakt. Pris 20kr

"Klima for ny oljepolitikk", er Attacs artikkelsamling om Norges rolle som oljeprodusent, klimaforkjemper og fokus på rettferdig utviklingspolitikk. Pris 50kr

Norge - verdensmester i oljeproduksjon, europamester i klimatiltak og foregangsland på rettferdig utviklingspolitikk. Er det mulig å spille disse rollene samtidig, eller er rollen som oljeprodusent uforenelig med å være foregangsland på klima- og utviklingspolitikk? Snakker Norge med flere tunger? Er plasseringer i aksjer og rentefond den beste måten å forvalte norsk oljeformue?

Det er disse problemstillingene Attac Norge ønsker å sette lys på med denne artikkelsamlingen.

”**Dårlig medisin**”, er Attacs ferske bokutgivelse om sykehusreformen. Les egen anmeldelse i dette nyhetsbrevet. Pris 70kr

Du kan bestille bøkene her: <http://www.attac.no/organisasjon/webshop>

3. Studenter i Oslo kritiserer Coca Cola

Oslostudentene blir gjennom vedtak gjort i Velferdstinget i Oslo denne uken, del av en verdensomspennende kampanje for å begrense Coca Colas innpass på utdanningsinstitusjonene. Mina Off, leder i Attac Blindern er svært fornøyd med vedtaket.

Et overveldende flertall stemte for å ikke la Coca Cola få beholde sin uformelle enerett på utdanningsinstitusjonene i Oslo gjennom brusautomater plassert i studentboliger, lesesaler, fakultetsbygg og vrimlearealer, i tillegg til disksalg i studentkafeene.

Resolusjonen til Velferdstinget kom som følge av at kontrakten mellom Coca-Cola og Studentsamskipnaden i Oslo (SiO), begrenser valgfriheten til studenter og studenters mulighet til å være etiske forbrukere. Den ber SiO om å "legge til grunn vurderinger av miljøhensyn og menneskerettigheter", "forhindre reforhandling av en like omfattende avtale med Coca Cola som i dag" og å utforske alternative leverandører til neste års reforhandling av avtalen. Dessuten bes SiO om å "kommunisere tydelig overfor Coca-Cola de etiske argumentene mot en forlengning av den nåværende avtalen".

Kampanjen mot selskapet, som i Norge er blitt drevet av Attac Norges lokallag, ble startet fordi selskapet står for verdier som studenter i Norge vanskelig kan forsvare: omfattende miljøødeleggelser, systematiske angrep mot arbeideres rett til å organisere seg i fagforeninger, og grunnleggende arbeiderrettigheter. Spesielt alvorlig er selskapets utnyttelse av vannressurser i India som har ført til uttørking av vannressurser på grunn av overforbruk, og forurensing av vannressurser.

Lokalsamfunn i India har lenge protestert mot Coca-Colas produksjon i India, og to av Coca Colas tapperier i India har blitt stengt som et direkte resultat av dette. En studie som kom ut i januar 2008 - finansiert av Coca Cola selv - anbefaler stenging av enda et tapperi, pga deres sentrale rolle og skyld i å skape vannmangel i området.

"Som studenter, vil vi sende Coca Cola en tydelig beskjed om at vi ikke vil handle med dem før de endrer produksjonsmåte drastisk, og rydder opp etter seg i India, sa Mina Off, koordinator for Attac Blindern og leder for kampanjen i Oslo.

Oslostudentene blir nå del av en global kampanje mot Coca Cola. I Norge har studenter i Bergen, Vestfold og Ås allerede bestemt seg for å jobbe for en begrensning av Coca Colas innpass, og se etter alternativer når kontrakten skal opp for reforhandling i slutten av 2009. Globalt har blant andre universiteter som Smith

College i USA, Guelph University i Canada, og University of Sussex i Storbritannia også tatt grep mot selskapet.

"Vi ønsker initiativet fra studentene i Oslo med å legge press på Coca Cola, velkommen. Vi trenger slik mobilisering globalt for å sikre at vi ikke må gå gjennom nok en sommer med begrenset eller ingen tilgang på vann på grunn av Coca Cola," sa Mahesh Yogi i Kala Dera Sangharsh Samiti, lokalsamfunnet som krever at Coca Colas tapperi i Kala Dera i delstaten Rajasthan, nedlegges.

Til nå har Coca Cola svart på kritikken med å nekte skyld og å øke sitt PR-budsjett globalt, som også deres "Corporate Social Responsibility (CSR)" - initiativ er en del av. Ord vi har hørt ofte i det siste er vannkonservering, regnvannsinnhøsting, "zero-water-usage", og "water stewardship". Det nyeste blant disse er "water neutrality", som er umulig å få til i følge deres egne dokumenter.

"Vi ser svært positivt på et hvilket som helst initiativ som har som målsetning å skape en reell endring i administrasjonen av vannressursene, men å øke CSR initiativene er et tiltak fra Coca Colas side for å konstruere et miljøvennlig bilde av seg selv. Initiativet innebærer ingen tiltak for å gjøre noe med de skadene Coca Cola har forårsaket lokalt i India," sa Amit Sivastava (bildet), koordinator av India Resource Center som også snakket på Velferdstingets møte.

"Det er ikke lenger et spørsmål om hvorvidt Coca Cola har opptrådt uetisk eller ikke i India, men hva Coca Cola vil gjøre for å rette på de skadene de har påført samfunnene. Vi vil sørge for at desto lenger tid de venter med å ta ansvar, desto flere kunder vil de miste.", avslutter Amit Sivastava.

4. Publikumsrekord på globaliseringskonferansen

Nærmere 2000 mennesker fra veldig ulike miljøer møttes 6. til 9. november i Folkets hus i Oslo for å diskutere en alternativ sosial politikk. Globaliseringskonferansen hadde svært godt oppmøte i år også, skriver Terje Karlsen, medlem av Attac.

Stormøtet om finanskrisa lørdag ettermiddag fylte storsalen med rundt 700 mennesker. Det sto folk rundt alle vegger og folk satt på gulvet foran scenen da Yash Tandon fra South Centre Geneve holdt sin innledning. Globaliseringskonferansen ble besøkt av nesten 2000 deltagere – med svært ulik bakgrunn. Gamle og unge. Fagforeningsfolk og ungdomspartier. Palestinabevegelsen og solidaritetsbevegelsen. Morgenbladet og Klassekampen. Og Attac.

- Mitt høydepunkt på konferansen var nok den unge afghanske fredsaktivisten Malaia Joyas avslutningsappell på tross av at hun har opplevd minst fire drapsforsøk, fortsetter hun kampen mot både okkupertmakta og Taliban. Hennes avslutningsappell var veldig rørende, forteller Emilie Ekeberg, leder i Attac Norge.

- Men det var mange høydepunkter. Stormøtet om finanskrisa var veldig bra. Og morgenseminaret om New Public Management i sykehussektoren var veldig lærerikt og inspirerende, fortsetter Emilie.

Ankomsthallen var fylt opp med boder og stands fra svært ulike grupperinger og interesserte. Inne i konferanserommene pågikk diskusjoner og arbeid omkring seks ulike tematiske spor. Over tre dager ble nærmere 90 møter, debatter og kulturarrangementer avholdt. Med over 200 innledere fra Kongo, Palestina, Bolivia, Colombia, India, Ecuador, Nigeria, Uganda, Afghanistan, Mali, Zambia, Argentina, for å nevne noen.

Var du på rett tid til rett sted kunne du høre innledere som Jonas Gahr Støre, Liv Signe Navarsete, Erna Solberg, Yash Tandon, Magnus Marsdal, Heidi Sørensen, Jan Davidsen, Knut Nærum, Kristian Halvorsen og veldig mange flere. 45 organisasjoner sto bak årets Globaliseringskonferanse.

Konferansen har i Norge fått en posisjon som en av de viktigste møteplassene for solidaritetsbevegelsen, miljøbevegelsen og ulike bevegelser for demokratisering av økonomien. Som Attac. Globaliseringskonferansen ønsker selv å representere en motvekt mot det arrangørene kaller den nyliberale økonomien som dominerer verden i dag.

- Jeg tror vi kan gjøre konferansen enda bedre om vi gjør den mer handlingsretta fremover. Vi kan med hell jobbe for å gjøre Norges Sosiale Forum, som arrangerer Globaliseringskonferansen, til et mer levende forum i mellom konferansene slik at vi får styrket og samlet den sosiale bevegelsen i Norge, mener Emilie.

- Vi må få gjort det tydelig at Norges Sosiale Forum er en del av både Europas og Verdens Sosiale Forum, og at vi har mange likesinnede der ute i verden, avslutter Emilie Ekeberg.

5. Overkjøring på overkjøring

- De rike landene bruker finanskrisetoppmøtet til å presse på for mer frihandel og mer liberalisering. Les leder i Attac Norge, Emilie Ekebergs kommentar i forkant av toppmøtet 15. november.

"I disse urolige finanstider". Dette har nå blitt et utbredt argument for å trække gassen i bunn og intensivere råkjøret for mer marked og mindre stat. De rike landene bruker finanskrisetoppmøtet til å presse på for mer frihandel og mer liberalisering. Her hjemme er det blitt et argument for å kjøre igjennom tjenstedirektivet. I dag, lørdag 15. november, setter lederne for verdens mektigste økonomier seg til bords i Det Hvite Hus for å diskutere finanskrisen. På dette toppmøtet skal G20-landene legge rammene for et nytt Bretton Woods, et internasjonalt rammeverk for å styrke reguleringen av de internasjonale finansmarkedene. Dessverre er det så som så med det internasjonale samarbeidet. En invitasjon fra FNs generalsekretær Ban Ki-Moon om å holde toppmøtet i FN-regi ble avslått. Dermed mistet også 170 land, deriblant de fattigste, muligheten for å delta i beslutningene.

Kommentaren sto på trykk i Nationen 15.11.2008

Les hele kommentaren her: <http://www.attac.no/omattac/nyheter/1227012895>

6. Bare samarbeid kan løse krisen

I morgen, lørdag 15. november, møtes statslederne for verdens 20 mektigste land, for å legge rammene for et nytt Bretton Woods, et internasjonalt rammeverk for å styrke reguleringen av de internasjonale finansmarkedene og hindre fremtidige finanskriser, skriver leder i Attac, Emilie Ekeberg.

USAs president er vert for toppmøtet som avholdes i Det Hvite Hus. FNs generalsekretær Ban Ki Moon har tilbudt å være vert for møtet, men det ble avslått. 170 FN-medlemsland er dermed ikke invitert.

Finanskrisen er historisk i sin størrelse, men også dimensjonen på redningsaksjonene for finansinstitusjonene er historisk. Denne statlige innblandingen i frimarkedet, er den diametralt motsatte politikken av den som så langt er ført i de Washington baserte finansorganisasjonene Verdensbanken og IMF. Disse har presset fattige land til å bygge ned handelsbarrierer, deregulere finans- og arbeidsmarked, privatisere nasjonal industri, og redusere statens sosiale og økonomiske utgifter. I motsetning til de fattigste landene er IMF og Verdensbanken invitert med ved bordet på lørdagens toppmøte, og deres rolle skal styrkes.

Lørdag demonstrerer en lang rekke sivilsamfunnsorganisasjoner i en rekke land, mot det udemokratiske toppmøtet. Det vi trenger nå er ikke mer av samme medisin, men et helt nytt globalt økonomisk system, som setter mennesker og miljø før profitter og markedsstyre. Vi insisterer derfor på at en internasjonal konferanse må avholdes i FN-regi, med mandat til å revidere hele det internasjonale finansielle rammeverk, dets institusjoner og dets politikk. Dette innebærer at alle FNs medlemsland er invitert, og at en prosess og en tidsramme er satt opp for å ta med på råd sivilsamfunn, sosiale bevegelser, og de befolkningsgruppene som rammes hardest av den økonomiske krisen. Det må være full åpenhet om konferansen, og alle dokumenter må gjøres tilgjengelig for offentligheten i god tid før beslutningene tas.

Kommentaren sto på trykk i Ny Tid 14.11.2008

Les hele saken her:

<http://www.attac.no/omattac/nyheter/1226667486>

7. Ny bokutgivelse: Dårlig medisin

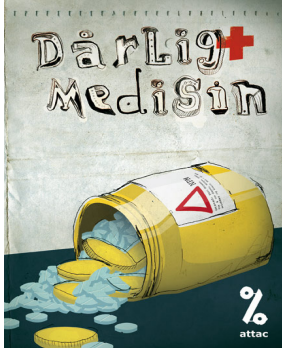
Sykehus – en Attac- sak?

Slik begynte det for vårt vedkommende. Lokalsykehus som sto i fare for å bli nedlagt, i en småby på Østlandet. Og Vestlandet. Og i nord. Og i sør.

Det ble mobilisert, det ble organisert, det ble fakkeltog og demonstrasjoner. Over hele landet, i regi av andre enn Attac. Sykehussaken var stor i hele 2007.

Attac Buskerud bestemte seg for at sykehussaken skulle være arbeidsområde i 2008. Vi var blitt overbeviste om at dette var et stort område som trengte gjennomtrenging i demokratiets navn, og at det så absolutt var en Attac- sak. Det var opplagt at nye regnskapsmetoder og markedstenking var direkte årsak til underskuddene sykehusene slet med.

Vi klarte å mobilisere politikere og fagforeningsfolk til å være med og danne en Kongsberg-avdeling av Folkebevegelsen for lokalsykehus, og fikk satt i gang underskriftskampanjer – folk skrev villig under, dette var skikkelig politisk arbeid på grasrotplan.

Attac Harstad hadde på sin side mobilisert mot nedskjæringer i hele kommunen. Et varslet gigantunderskudd fikk lokallaget til å organisere blant annet fakkeltog med 500 deltakere, fra hele 19 forskjellige organisasjoner. Dermed fant Attac Buskerud og Attac Harstad hverandre. Det var stemning for å gi ut en ny debattbok. En debattbok om norsk helsevesen var i gang, og i redaksjonen satt Petter Ytterstad, lærer og leder for Attac Harstad, overlege Gernot Ernst ved Kongsberg Sykehus, og leder for Attac Buskerud og Toril Mesna, lektor ved Kongsberg Videregående.

Og visst er det vel Attac-sak. Den farmasøytiske industriens kyniske spill og profittjakt er også en del av norsk helsevesen. Pasientrettigheter mot patentrettigheter var fokussak i Attac Norge, og Gernot Ernst har arbeidet inngående med dette området. Han har skrevet en grundig artikkel for boka om hvordan medisiner blir dyrere enn nødvendig.

Motstand mot EUs Tjenestedirektiv er en annen hovedoppgave for Attac Norge. Selve ekspertene på Tjenestedirektivet og EU, Dag Seierstad, bidrar i boka med en artikkel og viser hvordan dette direktivet kan komme til å ødelegge grunnlaget for norsk helsevesen totalt – ved å forvitte grunnfjellet: helsearbeiderne og deres lønnsbetingelser.

En annen ekspert som bidrar i boka er Fanny Voldnes. I flere år har hun arbeidet med New Public Management for LO. Hun har vist sammenhenger og konsekvenser innenfor denne tenkningen, og viser at dette tilsynelatende uskyldige og tilsynelatende fornuftige tankesettet er reinspikka nyliberalisme.

New Public Management er hovedsak også i Petter Ytterstads og Toril Mesnas artikler. Der Voldnes viser hvordan tenkningen nå festner seg i regnskapslovgivningen – og det uten at dette har vært debattert i det hele tatt – prøver undertegnede å vise at dette er ideologi; nyliberalistisk ideologi.

Og Petter Ytterstad kaller fenomenet ved sitt rette navn i sin artikkel: *"Dette er et virus, som er vanvittig vanskelig å bli kvitt."*

Helsevesenet og hele vårt offentlige velferdssystem bygges ned – uten at det har vært tydelig. Uten at det har vært gjenstand for demokratisk debatt. Uten at premissene har vært klarlagt. I stedet er vi i ferd med å få noe annet, uten at folk flest reagerer så mye på det, fordi det ikke er synlig nok at vi er i ferd med å få et styringssystem som beregner profitt av det som vi her i landet har vært vant til å se på som universelle rettigheter.

Derfor trenger vi en debattbok.

Og i all beskjedenhet – det ble en skikkelig bra bok!

Av Toril Mesna i Attac Buskerud

Bestill boka her: <http://www.attac.no/organisasjon/webshop>

8. Aktivitetskalender

Seminarrekke: Demokratisering av finansmarkedene

Attac Norge arrangerer høsten 2008 en seminarrekke om demokratisk kontroll over finansmarkedene.

Tid: Mandag 1. desember kl 11-13 (NB! Merk tiden)

Sted: Litteraturhuset, rom Amalie Skram (Wergelandsveien 29)

Innleder: Susan George, styreleder for Transnational Institute og ærespresident i Attac Frankrike
Susan George (født 1934) er statsviter, aktivist og forfatter av mer enn et dusin bøker. Hun ble født i USA men har bodd i Frankrike i mange år og er fransk statsborger.

Susan George vil forklare hvordan dagens sammensatte kriser, finanskriser, matvarekrise og miljøkrise, gir oss en mulighet til å omskape en mer rettferdig og økologisk verden.

Diskuter gjerne innholdet i nyhetsbrevet på Attacs debattforum. Du finner forumet på www.attac.no. Dersom du ikke har passord til forumet, ta kontakt med [siri\(at\)attac.no](mailto:siri(at)attac.no)

attac%

Her finner du Attac sin nettside: www.attac.no

MEDIER

Søk etter flere nyheter om Attac i mediene her: <http://search.kvasir.no/query?q=attac&pg=q&what=news>

BLI MEDLEM

Bli medlem i Attac: [medlem\(at\)attac.no](mailto:medlem(at)attac.no)

Ønsker du å gi støtte til Attac?: www.attac.no/kontakt/1123834314

 Norad

Nyhetsbrevet er produsert med støtte fra Norad.